

ДО ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Proven the need for further integration of the market and the basic methods of State regulation of agricultural production. Optimality of State regulation of listed agricultural production through the application of both economic and administrative methods.

Низька ефективність і збитковість аграрного виробництва, скорочення обсягів виробництва продукції, нестійкість господарських зв'язків, зниження купівельної спроможності сільгоспвиробників відображають сучасний стан сільського господарства України. Світова практика вказує на те, що в умовах ринкової економіки сільське господарство не в змозі брати участь в міжгалузевому обміні на рівних умовах і за рахунок реалізації своєї продукції отримувати дохід, достатній для ведення розширеного відтворення. Сформована в сільському господарстві економічна ситуація змушує шукати такі економічні моделі, які не тільки зможуть вивести його з кризи, але і забезпечити гідне місце серед інших галузей народного господарства.

Вагомий внесок у дослідження проблем ефективного розвитку сільського господарства, теорії й практики державного регулювання аграрного сектора зробили такі вчені, як П.Т. Саблук, В.В. Юрчишин, В.Г. Андрійчук, Б.Й. Пасхавер, І.І. Лукінов, П.І. Гайдуцький, Л.І. Дідківська, М.І. Долішній та ін. Але як свідчить зарубіжний і вітчизняний досвід, негативні наслідки нестабільності внутрішнього й зовнішнього середовища суттєво впливають на параметри розвитку сільськогосподарського виробництва. Виходячи з умов сьогодення необхідні подальші дослідження інтеграції основних методів ринкового та державного регулювання агропромислового виробництва.

В умовах ринкової економіки системоутворюючим елементом є ринкове регулювання, яке, відповідно до економічної теорії здійснюється під впливом ринкової кон'юнктури, що характеризується рівнем розвитку економіки, станом і динамікою міжнародної торгівлі, співвідношенням попиту і пропозиції, рівнем цін, асортиментом і якістю продукції. Однак реалії сьогодення такі, що сільське господарство України не може вирішити проблеми стабілізації розширеного відтворення без інтеграції з заходами державного регулювання. Одна з причин такої інтеграції полягає в необхідності створення рівних умов для підтримки стійких темпів відтворення сільського господарства. Аналіз наукових праць як вітчизняних, так і зарубіжних вчених дає можливість стверджувати, що створення умов, які сприяють зростанню конкурентоспроможності аграрного виробництва, можливе лише при досягненні сільськогосподарськими організаціями рівня рентабельності, що забезпечує розширене відтворення. Однак при сформованій ситуації у виробництві сільгосппродукції, особливо в сфері тваринництва, що протягом останніх двох десятиліть збитково, складно домогтися навіть простого відтворення.

Система адміністративних методів являє собою «сукупність типових мір законодавчого, виконавчого і контролюючого характеру, здійснюваних правовими державними заснуваннями і громадськими організаціями з метою стабілізації і пристосування існуючої соціально-економічної системи до умов, що змінюються» [1]. Оптимальна реалізація державного регулювання сільськогосподарського виробництва може бути досягнута тільки при консолідованому застосуванні як економічних так і адміністративних методів.

У всіх країнах з високо розвинутим сільським господарством пріоритетом державної політики є економічні та адміністративні методи регулювання агропромислового комплексу. Економічні методи складаються з прямих і непрямих методів регулювання. Пряме регулювання здійснюється у вигляді бюджетного фінансування на поворотній та безповоротній основі, рівень якого, незважаючи на постійні переговори про його зниження, незмінно залишається високим майже у всіх країнах з високорозвиненою економікою. Так в США

федеральні бюджетні асигнування на сільське господарство виділяють у вигляді прямих грошових виплат, пільгових кредитів, безвідсоткових позик, безповоротних платежів. Державна система кредитування займає близько половини виданих фермерам позик всіма комерційними банками та страховими компаніями. Частка державних субсидій у чистому грошовому доході американських ферм становить 25-35% [2]. Щорічно збільшуються кошти на підтримку аграрного сектору та в країнах ЄС, де «кожен рік виділяється від 100 до 130 млрд. євро, або понад 45% вартості всієї отриманої сільськогосподарської продукції. Так, коефіцієнт підтримки сільхозвиробника до вартості ВВП у Швейцарії досягає 62% [3].

Крім прямого бюджетного фінансування система державного впливу на розвиток аграрного сектору у високорозвинених країнах включає інструменти непрямого регулювання у формі проведення цінової, податкової, фінансово-кредитної та зовнішньоторговельної політики, що, безумовно, може стати прикладом у регулюванні міжгалузевих відносин з точки зору пристосування накопиченого досвіду до українських умов. Тим більше що незначний потенціал державного бюджету обмежує можливість прямого впливу на створення умов сталого економічного та соціального розвитку сільського господарства й підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Самофалова Е.В. Государственное регулирование национальной экономики: учебное пособие. / Самофалова Е.В., Кузьбожев Э.Н., Вертакова Ю.В – М.: КНОРУС, 2008. – 272 с.

2. Шустова Е.В. Актуальные аспекты государственной поддержки аграрного сектора в условиях глобализации экономики // Теория и практика общественного развития. – 2008. – № 1. – С. 137-142.

3. Полушкина Т.М. Современная система государственного регулирования аграрной сферы экономики в развитых странах Запада: Режим доступа: sisupr.mrsu.ru/2008-1/pdf/27-polushkina.pdf.